

Dziesmu svētku vēsture atmiņās

1

◆1977.gads. Skolotāju koris "Beverīna". Koristu vidū Vijolīte un Juris Šķerbergi.

Vijolīte un Juris Šķerbergi pāršķirsa albumus. Tajos fotogrāfijas ar koriem, kuros dziedājuši tagadējie "Wenden" koristi.

SARMĪTE FELDMANE

"Dziesmu svētkos dziesmas skan, bet līdz tam ir daudz nemuzikālās prozas, veltīta laika un darba. Jo proza sarežģītāka, jo mūzika iznāk labāka," saka Juris, bet Vijolīte piebilst, ka viss mūžs saistīts ar koriem, kur vien bijusi kāda dziedāšana, tur abi klāt, vai tas koris vai ansamblis. "Dievs baltis devis, ja tās uztur, tad skan. Cik stundu pēc kārtas nav dziedāts! Ja mēs vēl varam turēt balsis, neviena dziesma nav par grūtu," uzsver Juris.

Katram korim prestīžs jātur

Jurim pirmie Dziesmu svētki bija 1965.gadā. Viņš strādāja Priekulu tehnikumā, dziedāja ciema korī, kuru vadīja Ēriks Cepurītis, vēlāk tas kļuva par Priekulu selekcijas kori. "Līdztekus dziedāju arī "Vidzemē". Kad 1966.gadā Imants Kokars dibināja "Beverīnu", iesaistījos," stāsta Juris. Vijolīte par "Beverīnas" koristi kļuva gadu vēlāk.

Abi korī satikās, 1970.gadā apprecējās. 6.jūnijā nosvinēja kāzas un jūlijā brauca uz Dziesmu svētkiem.

"Tuvojās 1970.gada Dziesmu svētki. Imantam Kokaram Rīgā bija vīru koris, Cēsīs "Beverīnai" mēģinājums. Kad mums mēģinājums beidzās, tad dežūrkārtībā ar Vilni Ozoliņu vedām maestro ar viņa mašīnu uz Rīgu. Paliku Rīgā pie radiem, un no rīta atkal braucām uz Cēsīm. Imants tikai notei-

ca, cikos jābūt Rīgā," atmiņās kavējas korists. "Dziedājām arī selekcijas korī. "Beverīnai" bija vairāku dienu nometne, bet selekcijas korim koncerts. Direktors atsūtīja uz Rīgu "Volgu", mūs, trīs koristus, atveda uz Priekuliem un atpakaļ," pastāsta Vijolīte. Koristi atzīst, ka tolaik katrai kop-saimniecībai, katrai iestādei tas bija prestižs –labs koris.

"Kādos tik koros skatēs neesam dziedājuši," atsmej Juris un piebilst, ka Imants Kokars kā rajona kora virsdiriģents viņu norīkojis dziedāt Vecpiebalgas korī. "Viņš labi zināja, kādu balsu kuram korim pietrūkst, un ar beverīniešiem pastiprināja. Arī paši koristi labākus dziedātājus sarunāja palīdzēt," teic Vijolīte, un abi atceras, ka skatēs viņi ar vīru bijuši Stalbes, Skujenes, Amatas koristi. "Amatas korī diriģente palīgspēkus salika vidū un savējos malās, dziedot viņus klusināja," pastāsta Vijolīte, bet Juris nosmej, ka reiz skatē dziedājis arī mūzikas vidusskolas korī, par to pat samaksāts, iepriekš nav brīdināts, vien pateikts, kad jābūt pie kases.

"Diriģenti jau vienmēr izdomāja, kā skatēs pārsteigt žūriju. Imants vienmēr rada risinājumu," bilst Vijolīte. Koru zonas skatē Valmierā "Beverīnai" bija jādzied dziesma "Ienaida negaisi". Imants pēdējā brīdī izdomājis, lai būtu efekts, dziesmu sākt gandrīz čukstus un tad aizvien skaļāk. "Tagad bez čukstēšanas, dziedāsim normālā balsī," pirms kopkoncerta mēģinājumā savukārt teicis Alūksnes virsdiriģents Imants Cepītis. "Ar Alūksnes kori "Beverīna" lauza zobenus. Zonā abi ieguvām 1.vietu, abi tikām uz kora kariem. Tur mēs dabūjām 1.vietu, viņi piekto vai sesto," ar lepnību stāsta Vijolīte.

"Ja arī dziesmu esi iemācījis, pēdējā brīdī kaut kas var mainīties. Atceros, 1965.gada skatē pirms Dziesmu svētkiem mēs, "Vidzeme", gaidījām savu kārtu. Kad diriģents bija noklausījies vairākus citus korus, kā vētra iebrāzās pie mums, sakot, ka dziesma

"Baltās kastaņas" jādzied citā manierē, pamēģinājam un gājām dziedāt," atminas Juris.

Dziesmu svētku simtgades kora karos "Beverīna" izlozēja dziesmu no operas "Uz jauno krastu". To pratuši tikai daži dziedātāji, jaunākie koristi nebija dziedājuši. "Pa nakti mācījāmies gan melodiju, gan vārdus, jo tolaik tie bija jāzina no galvas. Skanēja kā pa celmiem. Tad Imants Kokars pieprasīja, ka korim šīs dziesmas izpildīšanai vajag divas klavieres. Universitātes aulā dabūja divas klavieres, nodziedājām, negludumus žūrija nedzirdēja, un ieguvām otro vietu," atceras Juris, bet Vijolīte atgādina, ka "Beverīna" godam cīnījusies ar labākajiem Rīgas jauktajiem korim.

Gatavošanās Dziesmu svētku koncertam ilga nedēļu. "Lauku kori sabrauca, dziesmas nemācēja, labākie kori stāvēja estrādē augšā un turēja toni. No agra rīta līdz vēlam vakaram mēģinājām, un tad bija koncerts. Tādu kopmēģinājumi rajonā nebija, tie bija

◆1985.gads. Šķerbegu ģimene - Vijolīte, Juris un mazais Aldis Dziesmu svētkos.

◆2023.gads. Aizvien koristi.

tikai pirms svētkiem Rīgā," uzsver Juris un piebilst, ka tagad jau kopmēģinājums Mežaparkā ir atpūta.

Laiks prasa nodevas

Padomju laikā katri Dziesmu svētki bija veltīti kādam notikumam. 1970. gadā notika V. I. Ļeņina simtgadei un republikas trīsdesmitgadei veltītie Padomju Latvijas (VI) dziesmu un deju svētki, 1973. gadā PSRS nodibināšanas 50. gadadienai un Dziesmu svētku simtgadei veltītie (VII) Padomju Latvijas Dziesmu svētki, 1977. gadā - Lielās Oktobra sociālistiskās revolūcijas 60. gadadienai un Padomju Latvijas 37. gadskārtai veltītie Dziesmu svētki utt. "Tolaik svētki nenotika ik pa pieciem gadiem. Tā ir no 1980.gada Dziesmu svētkiem," stāsta Juris un atgādina, ka, lai kāds bija ideoloģiskais uzstādījums, sajūtas būt kopā, dziedāt kopkorī nezuda. "Katrai dziesmai ir ne tikai melodija, arī vārds. Un tajos var ielikt, izlobīt zemtekstu. Kaut vai "Lauztās priedes". Repertuārā bija daudz citu tautu dziesmu, ne tikai krievu, ukraiņu, igauņu, arī poļu, ungāru. Dziesmas bija skaņas," vērtē Juris.

Viņam atmiņā, kā vienos svētkos Mežaparkā tika mēģināta Gustava Ernests dziesma "Tu, dzimtā zeme, dārga man". Diriģēja igauņu diriģents. Viņš ierosināja dziedāt tikai pirmo un pēdējo pantu, jo nevarēja klausīties, kā latvieši dzied igauņiski. "Kad skatē ukraiņiski bija jādzied "Krās, vilņus veļot, Dņepra straujā", naktī tika sameklēta ukraiņiete, lai māca "Beverīnas" dziedātājiem pareizu izrunu," atklāj pieredzējušais korists.

Pirms tikai 50 gadiem

Dziesmu svētku simtgade pirms 50 gadiem Jurim un Vijolītei jo spilgtā atmiņā. Tam iemesli vairāki.

"Brālis bija Skujenes ciema priekšnieks. Pirms svētkiem viņam sanāca saruna pie Cēsu drošības Pētersona," atmiņās kavējas Juris. "Neko nejautājot, Pētersons bija sācis stāstīt, ka grupā no Kanādas būs mūsu tēva māsa. Tajos svētkos dzīvojam skolā Juglā. Ar tēva māsu satikāmies trolejbusa galapunktā, tad aizgājām pie radiem, tur varējām parunāties."

Vijolīte uzsver, lai gan "Beverīnai" īpašie tērpi (vīri kā Lāčplēši, sievas stilizētā apģērbā) bija jau 1970.gada svētkos, simtgadē tiem tika pievērsta liela uzmanība. "Gājienā žvazdinājām tērpus, visi aplaudēja, estrādē mums apkārt visu laiku bija cilvēki, priecājās par tērpiem. Kur mēs parādījāmies, mūs pazina. Tas bija tāds lepnums, jutāmies īpaši. Līdzīgi mūsējiem bija tikai kolhoza "Lāčplēsis" korim. Gājiens bija no Daugavpils līdz "Daugavas" stadionam cauri Rīgas centram. Tad stadionā koristi varēja noskatīties Deju svētku koncertu," atceras Vijolīte un atgādina, ka savulaik I.Kokars koristu tērpiem pievērsis lielu uzmanību. Sievām pirmajā rindā svārku garumam bija jābūt taisnai līnijai. Pats pateicis, kurai tie jāsašina, kurai jāpagarina – līnijai jābūt.

Ieskatoties Dziesmu svētku simtgades programmā, Mežaparkā starp nodevām ideoloģijai un padomju tautu draudzībai kopkoris dziedāja arī "Gaismaspili", "Jāņu vakaru", "Trīcēj' kalni, skanēj' meži", "Ak tu, zaļā līdaciņa", "Ziedi, mana linu druva", bet koncerts sākās ar "Dziesmai šodien liela diena".

"Man bija uzticēts pasniegt puķes virsdiriģentam Daumantam Gailim," lepnī saka Vijolīte.

Dziesmas aizvien skan

Atmiņas dzīvo. "Ko būtu zaudējuši, ja nedziedātu korī? Nebūtu satikušies. Ko esam ieguvuši? Ar korim esam dzīvi nodzīvojuši bagātu. Pēdējos gados ar "Wenden" bijis piepildīts un interesants laiks, esam bijuši ne tikai daudzviet Latvijā, arī ārzemēs, dziedāts tik dažādos koncertos, tik dažādās programmās. Dažu gadu bijuši pat 30 koncerti," saka Vijolīte un piebilst, ka "Beverīnā" nodziedāti 23 gadi, kur tad vēl citi kori, bet "Wenden" - tā jau ir jaunāku laiku vēsture. Vai tāpēc stāstu un piedzīvojumu mazāk? Arī tie neaizmirstami. □

Lappusi sagatavoja
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no
Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.
Par saturu atbild projekta īstenotājs
izdevniecība SIA "Cēsu Druva".